Ч. 196 Четвер 31 серпня (13 вересня) 1900. Рік X.

Виходить у Львові що дня (крім недїль і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цїлий рік К. 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . „ —·40
Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:
на цїлий рік К. 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . „ —·90
Поодиноке число 6 с

Вісти політичні.

(Цїсар в Галичинї. — Перед новими виборами. — Вісти з Хіни).

Є. В. Цїсар перевів вчерашну ніч на двірци зелїзничім в Яслї в своїм спальнім ваґонї. Вже о годинї 5 рано станув у вікнї ваґона, а побачивши дожидаючого вже на приказы шефа штабу ґенерального бар. Бека запросив его до ваґона, де пів години переглядав з ним карти і пляни, дотикаючі маневрів. Довше розмавляв монарх з войсковими атташе, особливо з кн. Юрием Баварским. Директорови зелїзницї Горошкевичеви, котрий представив ся Цїсареви, висказав Найясн. Пан вдоволене з причини дуже хорошого прикрашеня двірця зелїзничого. Начальника стациї Телена запитав, де одержав войсковий медаль. Начальник пояснив, що в битві під Сольферіно. О годинї 6 рано вирушив двірский поїзд, везучий начальну команду маневрів, до Тарнівця, а 9 мінут пізнїйше поїзд цїсарский. В Тарнівци сів Монарх на коня і удав ся з цїлою дружиною на поле маневрів. Тимчасом в Яслї роїло ся вже від вчасного рана. На улици від двірця до будинку ради повітової, де Цїсар має головну кватиру, почали уставляти ся депутациї місточок і сіл, Соколи в мундурах і шкільна молодїж. Поза ними зібрало ся множество народу. Перед будинком ради повітової уставили ся півколесе — з одної сторони членк ради повітової з презесом п. Котарским, рада міска з бурмістром п. Мецґером, місцеве духовеньство, а по другій сторонї представителї властий державних. На боцї уставили ся також представителї ізраїльскої громади віроісповідної з торою. По серединї, перед всїми зібраними дожидав Монарха п. Намістник ґр. Пінїньский. Наближаючі ся оклики: Нехай жие! обвістили приїзд Монарха. Вскорі на дорозї від двірця показав ся цїсарский повіз. Перед резиденциєю де повіз задержав ся, приступив Цїсар в товаристві п. Намістника до представителїв ради повітової, котрих Монархови представив п. Намістник. Монарха повитали презес ради повітової і бурмістр міста відповідними промовами, почім слїдувало представлене инших зібраних. Цїсар як найласкавійше розмавляв з всїми і прощаний окликами увійшов до своєї резиденциї. В якийсь час пізнїйше в цїсарскім шатрі відбув ся двірский обід, на котрий були запрошені з між цивільних осіб: Є. Е. п. Намістник ґр. Лев Пінїньский, презес ради повітової Котарский, Август Горайский, ґр. Грабовский, о. Срочиньский парох Ясла, староста Залеский і ґр. Михаловский, президент окружного суду Огневский, бурмістр Мецґер, радник полїциї Шехтель, директор ґімназиї Слотвиньский і ин. Перед тим ще, зараз по повитаню Монарха удав ся ґраф Михаловский до староства і повитав там князя Юрия Баварского, котрий замешкав у ґр. Михаловского. Так само повитав в своїм домі Найд. Архк. Райнера віцебурмістр Пальх.

Wiener Abendpost обговорюючи речинцї близких виборів до ради державної, вказує на ту ріжницю, яка есть між теперішним положенем, а розписанем виборів в р. 1897. Тодї мандати взагалї кінчили ся і виборчі акти були майже готові. Тепер инакше. Власти політичні надто заняті приготовленями до спису населеня на рік 1901, а до того на грудень і січень припадають сьвята. З тих всїх причин вибори будуть тепер тревати довше як в р. 1897. В часї від 21 грудня до 3 січня, взагалї з причини сьвят мусить бути виборча робота цїлком застановлена. В краях, де обходять ся і сьвята після грецкого обряду, як в Галичинї, на Буковинї і в Дальматиї виключений також і час від 3 до 14 січня від виборів. Ті всї обставини спонукали краєвих шефів, що взагалї визначили речинцї виборів в часї від 3 до половини січня 1901, а лише в Галичинї і Країнї вибори в деяких куриях відбудуть ся вже перед 21 грудня. З Дальматиї і Буковини нема ще ніякої вісти про виборчі речинцї.

Times доносить з Пекіну з дня 8 с. м.: Японїя заявила, що не має нїчого против покиненя Пекіну, коли инші держави згодять ся на то тим більше, що завдяки своему ґеоґрафічному положеню, може кождої хвилї виступити до борби. Після поголоски, що видає ся досить імовірною, Росия хоче задержати в Пекінї через зиму 15.000 войска. — Після приватних депеш з Петербурга, правительство францускe годить ся під деякими застереженями на відкликанє войск з Пекіну і перенесенє послів до Тієнтсіну. Франция і Росия вислали, по взаімнім порозуміню, до своїх представителїв дипльоматичних і комендантів войск в Пекінї телеґрафічне порученє, щоби

---

1)

ДВА АНҐЛЇЙЦЇ.

(З нїмецкого — Ернеста Райнгольда Яна.)

— Знаєте? Замок знов проданий!

— Один дурак випроваджує ся, а другий спроваджує ся!

Так розмавляли між собою одного рана горожани місточка Лїндеґ, положеного в однім з північних кантонів Швайцариї.

Замок, о котрім они говорили, хороший, але сїрий від старости будинок, з безчисленними вежами, сходами, салями і ґанками, стоїть високо понад дахами спокійного, тихого місточка, на стрімкій скалї. Мимо того веде до него на гору добре удержана, вигідна дорога, а виноградники сягають аж до долини. То родинний замок якогось вже давно вимерлого графского роду, що в середних віках належав до наймогучійших. Цїлі столїтя належала замкова гора і замок сам до місточка; пізнїйше перейшли они в приватну власність, а від кількох поколїнь зміняли ся властителї поколїнь дуже часто.

Коли люди називали тих, що вибирали собі замок за осїдок, дураками, то як звичайно, говорили правду і нї. Правду казали, бо ті, що спроваджували ся на гору, не находили там, як то доказували часті зміни властителїв, того, чого глядали, чи то вдоволеня гордости, що мешкають в осїдку колись удїльних панів, чи спокою і тишини, чи чого иншого — неправду, бо чоловіка, котрий глядає сїльскої тишини, чистого воздуха і далекого хорошого виду, задля того самого не можна назвати дураком. Але в очах лїндеґских міщан мав дїйстно кождий з дотеперішних властителїв замку свої чудацтва і всїлякі примхи. До того причиняла ся ще й та обставина, що купцями були доси по найбільшій части чужинцї. У дочки одного з них не можна було на пр. зрозуміти, чого она від рана аж до ночи — сьпіває; та дочка есть тепер перлою дрезденьскої опери. Але нїколи місцеві критики не мали такої нагоди оповідати о чудацтвах нового властителя замку, як тодї, коли там спровадив ся Анґлїєць.

Чи він був дурак, як гадав фабрикант мила Фінк, що мешкав під самою замковою горою, чи дуже розумний чоловік, як его називав аптикар з під льва — нехай осудить сам читатель. Именно купив старий богатий Анґлїєць високоположений замок виключно лиш задля вітцївскої нїжности і печаливости, і лише тому, аби свого пізно родженого і одинокого сина і наслїдника виховати в чистім гірскім воздусї на здорового чоловіка, і в тім відосібненю держати далеко від него всї шкідні впливи, які могли би спинити розвиток его любимця. Тай так нїжно люблений син, який народив ся ему по довгім бездїтнім супружу в Монахові, мав тодї ледве кілька тижднїв.

Сьвіжий, чистий, сїльский воздух ще не дає запоруки, що хтось буде цїлком здоровий. Недуги переносять ся і в сьвіжім воздусї з особи на особу. Але та небезпечність може дїйстно обмежити ся до найменшої міри при відокремленім житю за валами, мурами і зводженим мостом. Тим більше коли до того додасть ся ще розумний добір домівників і як можна найбільшу самоту такого „замку здоровля". Котрий лїкар зганив би такий погляд старого Анґлїйця? Котрий назвав би нерозумним, що він приймаючи нову служку, віддавав єї до лїкарских оглядин, заборонював їй сходити ся з людьми з міста, велів кождого дня купати ся, пік в замку хлїб, відбирав всякі инші артикули поживи на зводженім мості перед замком, держав власні корови та нікого з несвоїх не допускав до дому? „Найславнїйший" лїкар місточка, пан др. Фарренкамп, не уважав цїлком поглядів і заряджень мр. Турнбелля — так називав ся Анґлїєць — глупими.

— Прошу, сїдайте, пане доктор — сказав мр. Турнбель до дра Фарренкампа. — Якже має ся річ? Не найшли нїякої недуги, нїякого унаслїдженого блуду у мамки мого сина?

— Нї, пане Турнбель — відповів др. Фарренкамп.

— Всьо в порядку? Всьо добре?

— Цїлковито. Не знаю здоровійшої особи в цїлім кантонї, як мамка малого Віля Турнбелля! Anglo Swiss-Condensed-Milk-Company, то нужденне заведенє в порівнаню з тою Швайцаркою.

— Добре; може нині їсти курята в грибками?

— Ну, о скілько знаю, то не есть звичайною стравою там в їх кантонї — але очевидно що може. Тілько до питя дозволена лиш вода або молоко.

— Будьте такі добрі, пане доктор, оглянути ще кухаря, чи всьо там в порядку.

були готові до відїзду. Всьо здаєть ся промавляти за тим, що також Сполучені Держави, а імовірно і Японія, підуть за примірем Франциї і Росиї.

Новинки.

Львів дня 12-го вересня 1900.

— **Іменованя.** Краєва Рада шкільна іменувала заступниками учителів: Фр. Ґартнера і Т. Недільского для ґімназиї в Сяноці; Б. Присака, Ф. Червиньского і І. Коіма для ґімн. в Тарнові; Мих. Радомского для реаль. шк. в Кракові; Брон. Сабата для реаль. шк. у Львові; дра Юр. Мигуловича і М. Годовского для IV. ґімн. у Львові; К. Кжеменя для ґімн. в Яслі; Александра Бачиньского і Бр. Попеля для ґімн. в Бережанах; Ст. Подковича для І. ґімн. в Перемишли; Ж. Данельского для реаль. шк. в Станиславові; М. Бараньского для ґімн. в Золочеві; З. Райнера для ґімн. в Ярославі. — П. Міністер просьвіти іменував звичайного професора політехнічної школи, Богдана Мариняка, заступником екзамінацийної комісиї для II. державного іспиту на виділі будови машин в політехнічній школі у Львові.

— **Перенесеня.** Краєва Рада шкільна перенесла заступників учителів: Ем. Виродка з Подґужа до реаль. шк. в Кракові; Ст. Копровича з Подґужа до III. ґімн. в Кракові; Й. Мадея зі Станиславова до реаль. шк. в Тернополи; Ант. Ольберка зі Станиславова до ґімн. в Коломиї; о. Антона Котецкого з III. ґімн. до IV. ґімн. у Львові; М. Кжечковского зі Самбора до ґімн. в Ряшеві; Стефана Рудницкого з III. ґімн. до академічної ґімн. у Львові; о. дра Й. Дзядоша з Ясла до І. ґімн. в Перемишли; Ю. Фуртку з III. ґімн. до реал. шк. в Кракові. — П. Намістник переніс повітового комісаря М. Задуровича з Сянока до Надвірної; концепістів намістництва Т. Городиньского з Гусятина до Кольбушової і Н. Каміньского з Надвірної до Тернополя, вкінци концепт. практикантів Намістництва дра В. Врублевского зі Львова до Тернополя, А. Сломского з Ланьцута до Рогатина, Ф. Строку з Кольбушової до Гусятина, В. ґр. Скарбка зі Львова до Ланьцута і Др. Погоржельского зі Львова до Хшанова.

— **Народний Дім в Чернівцях** вже готовий. Первістний, партеровий дім розширено на величаву, поверхову каменицю з великою салею на збори, коштом звиш 30.000 зр. Гроші ті зібрано з жертв і вкладок, а решта остала ся на довзі. З сеї нагоди пише „Буковина“: Доси справували ся буковиньскі Русини дуже гарно. Коли взяти на увагу складки і вкладки для Народного Дому за остатних два роки, то они були такі: 1898 р. до жовтня зложено 1.323 к., а вкладками членьскими 528 к.; потім за півтора року до 19 марта 1900 зложено вкладок 7.439 к., а складками 8.294 к. (тут не рахуємо 4.000 к. від буковиньского сойму і 4.000 к. від бук. щадниці); а далі від марта с. р. до 3 вересня членьских вкладок прийшло 1.116 к., а складок 2.608 к. Ті числа показують, що буковиньскі Русини, побачивши новий Народний Дім, набрали охоти належати до него і помогти єму. Отже вписували ся в членя і складали ся на него що сили.

— **Убийство.** В Чишках під Львовом посварили ся оногди селяни Людвик Янковский і Іван Лецик. Янковский так розсердив ся, що пхнув свого противника небезпечно чотири рази. На то надбіг Лецикови на поміч Людвик Перина, а Янковский пробив єго ножем в груди з такою силою, що той відразу повалив ся неживий на землю. Янковского арештовано і відвезено до арешту у Винниках, а Лецикови грозить велика небезпечність з причини глубокої рани в череві.

— **Атентат на директора ґімназиї.** В Харкові, ученик Іванов, перепавши при іспиті зрілости, зайшов з револьвером до канцеляриї ґімназиї, застрілив там директора ґімназиї Чановича і враниив досить тяжко вистрілом з револьвера учителя Горкевича. По сповненю того злочину Іванов зголосив ся сам у поліцмайстра і дав ся відтак увязнити

Господарство, промисл, торговля, ґіґієна і вихованє.

Ради господарскі.

☞ **Не забувайте нищити всілякого рода шкідників!**

— Наслідки недбалости. З декотрих сторін краю доносять, що на капусті появила ся така маса усениць, що зовсім єї з'їла, так, що замість головок сторчать лиш реберця з листків та голі качани. Загально говорять, що капусти буде сего року дуже мало, бо усениці єї зовсім з'їли. Так отже до загального невроджаю та браку паші прилучає ся ще й брак капусти, сеї найважнїйшої, побіч бараболь, поживи для широких мас біднїйших людий. А яка тому причина? — Недбалість! Треба було завчасу нищити того шкідника, що розмножує усениці — білого мотиля, котрий у великій масі лїтав сего лїта; треба було нищити самі усениці, скоро лиш появили ся, і не дати їм рости. Байдужність і недбалість в сїм напрямі тепер тяжко відобє ся на господарях. Нехай же ся нова ява буде наукою і осторогою для наших господарів і нехай они добре памятають, що шкідників треба нищити. Але нищити треба спільними силами, бо скоро один господар буде нищити, а другий недбалий ні, то лихо відобє ся відтак на всіх.

— Глубоке оранє. Задачею господаря єсть збільшати доходи з рілї, а то в той спосіб, щоби він уліпшував єї в кождім напрямі. А уліпшувати рілю можна не лиш навоженєм обірника, зеленими і штучними навозами, але також і глубоким оранєм. Чим глубше рілю зорати, тим більше буде она виставлена на впливи воздуха і вогкости. В земли знаходить ся досить поживи для ростин, а она спочиває там лиш для того без ужитку, що задля браку приступу воздуха і сьвітла а часом і вогкости не може розложити ся. Крім того знаходить ся в земли ще й богато таких ор-

---

— Добре — відповів др. Фарренкамп.

— Ви прийдете завтра і кождого дня?

— Дуже радо.

— Будемо, пане доктор, робити як Хінцї. Як довго тут нїхто не занедужає, будете одержувати добру винограду. Але не дістанете нїчого ве случай недуги, як довго недуга буде тревати. Що скажете на то?

Др. Фарренкамп згодив ся.

Менше уступчивий під тим взглядом як лікар показав ся сьвященник з Ліндеґ, котрого мр. Турнбель відвідав і просив, аби охрестив малого Вілля і то в замку замість в церкві та в сьвітскій одежи.

— Сьвященича одїж чорна — пояснив Анґлієць. — А чорна материя найлекше приймає мікроби. Признаєте самі, як легко можете менї в такій одежи принести зароди недуги тифу, шкарлятини, дефтериї і т. ин. Бо ви, отче, буваєте в домах, де люди умирають на заразливі недуги.

Сьвященик висказав свій жаль, що такий впрочім релїґійний чоловік як мр. Турнбель може так говорити і відмовив просьбі, хоч як мр. Турнбель старав ся єго наклонити, доказуючи, що він не магометанин і не вірить в судьбу лише в розум.

Що фабрикант мила Фінк, що мав свою фабрику під замковою горою, назвав нового властителя замку цїлковитим дураком, то мало таку причину. Коли мр. Турнбель одного дня, як повіяв полуднево-західний вітер, зачув що на гору до замку доносить ся дим з камінного вугля, написав сейчас до пана Фінка лист і зробив єму предложенє, аби відпродав єму фабрику за добрі гроші. Вже сама гадка на „погані зьвірячі відпадки, з яких такий фабрикант мила добуває товщ“ і сам вид фабрики довів мр. Турнбеля до розпуки. Пан Фінк, котрого предки від віків виробляли в тій самій фабриці пахучі мила і стеаринові сьвічки, відкинув предложенє Анґлійця з опраданою гордостию.

Фабрикант мила, сьвященик і аптикар були якийсь час одинокими людьми в місточку, що могли хоч в деякій мірі заспокоїти цїкавість міщан що до мешканців замку. Іменно аптикар мав доставу значних скількостий карболю і инших десінфекцийних средств для замку. Єму завдячувано вість, що крім них мешкає там ще другий Турнбель, братанич старого і одна німецка шляхтянка, панна фон Роґґенгавзен, як товаришка пані Турнбель та що властитель замку має міліонів без числа. З якогось иншого жерела розійшла ся знов вість, що страшний нелюд, Саммі, вірник пана Турнбеля, знущає ся в неімовірний спосіб над службою в замку, з одиноким виїмком мамки, котрої власть ще більша, а примхи ще чуднїйші. Найдикші кари для служби, що важились би без дозволу війти ся з людьми з міста, мають бути там на горі звичайною річию. По якімсь часї люди були пересьвідченї, що первістним занятєм мр. Турнбеля була торговля невільниками та морске розбишацтво і що він тим двом занятєм завдячує своє богацтво. „Тепер він змінив ся і став паном“ — сказав котрийсь з міщан — але то, що він так замикає ся в замку дуже підозріне і трохи чи він не займає ся фальшованем гроший“.

До тих немногих осіб, що трохи ліпше знали відносини на замку прилучила ся з часом стара вже бо сороклїтна панна Аврора Кріппензецер, предсїдателька товариства для „природного“ способу житя і авторка численних брошур о лїченю природним способом. Надїлена природою, котрої була обожателькою, незвичайною неустрашимостию, сьміяла ся з небезпечностий, якими уява єї боязливійших співгорожан наповняла замок; она бачила в мр. Турнбелю лиш богатого, ґеніяльного покровителя і єї мусїло тягнути до него вже задля зближених понятий і тому постановила зложити приятелеви природи свій поклін.

День, в котрім перевела свій намір і заосмотрена кількома брошурами, між иншими розвідкою „Воздух, вода і цитриновий сок — три великі лїчницї средства“ здобула собі під якоюсь покривкою вступ до замку строгого двірника, був не конче добре вибраний. Бо саме того дня на домашнім овиді замку зібрала ся тяжка буря. Буря вийшла від найважнїйшої під той час і найвиднїйшої особи в домі, від мамки. Іменно панна Баттіна Феррарі (так називала ся мамка) любила солодкі тїсточка більше як було потрібне для здоровля малого Вілля, а коли єї плеканець плакав, то аби єє втихомирити давала і єму їсти. Та навичка була причиною, що згаданого дня др. Фарренкамп зганив єї. Але такої нагани було досить, щоби хорошу Швайцарку довести до найгіршого настрою. До вибуху нагромадженої злости довела така пригода:

Той Саммі, вірник пана Турнбеля, не був вправдї таким чортом, як єго собі уявляли ліндеґскі міщани, але був не аби який хитрець. Давний вояк з анґлійских заморских кольоній, любив розпускати найчуднїйші вісти поміж міщанами о замку і єго господарях, а послугував ся при тім єдним швайцарским паробком, котрого недавно приймили до служби. Дуже ревно помагав єму в тій честній забавцї льокай замковий Том.

Отже того дня рано, коли всї три спряталн в комнатах той Швайцар, Вернер Гаслєхер, дуже цікавий але дурноватий хлопець, почав обох Анґлійців мучити питанями, чому Турнбелї не мешкають в Анґлії, а спровадили ся до такого совячого гнїзда як той замок.

Саммі торкнув Тома в бік і сказав:

— Ви Вернере маєте добру голову. Сказати єму, пане Том?

Том здвигнув раменами.

— Ну — відозвав ся дальше Саммі — тепер ви вже належите до домашної челяди. Не оповідайте лиш того дальше, бо инакше стратите службу. Причина — і тут шепнув Вернерови до уха: причина така, що всї Турнбелї приходять на сьвіт з плетвами!

— Що? — спитав Вернер.

— З плетвами на руках і ногах — повторив Саммі. — Але що з тим сполучений наклін....

— Квакати — докинув Том. Але Саммі говорив дальше:

ґанізмів, котрих потреба ростинам для їх розвою, отже треба ростинам дати можність, щоби они зійшли ся з сими орґанізмами. Але не треба відразу переходити від мілкого ораня до глубокого, особливо на легких ґрунтах, лиш поволи, постепенно. Орати глубоко треба в осени, бо тогди вохкість а часто і морози сягають глубше в землю і роблять єї урожайнійшою. Глубоке оранє однакож не на кождій земли відбуває ся в тім самім часі. На ґрунтах богатих в гумус можна брати ся до глубокого ораня скорше, на глинистих, тяжких, повільнійше, не заборзо добувати на верх цілу масу яловоі землі. Рівночасно з поглубленем треба конче навозити рілю сильнійше, бо чим більше додає ся їй обірника, зелених або штучних навозів, тим скорше можна з мілкого ораня перейти до глубокого. При глубокім ораню єсть дуже важною річию уживати також і вапна на навіз, бо оно розсаджує землю і робить єї пухкою, а нищить кваси у видобутій на верх мертвици. Глубока управа дозваляє ростинам лекше запускати коріне в глубину, они пускають тогди множество тонких корінців а при їх помочи тягнуть більше поживи з землі, розрастають ся ліпше, ну і в дальших наслідках дають ліпший урожай. Наконець глубоке оранє має ще й ту велику вагу, що насінє всіляких бурянів дістає ся глубоко в землю, сходить опісля пізнійше як засіяні ростини, а ті опісля заглушують бурян і не дають єму розрастати ся. Отже скоро господар з увагою і поволи буде поглубляти свою рілю а рівночасно і додавати їй досить навозів, то може бути певний, що она буде єму ліпше родити.

— Бігунка у телят. Причиною бігунки у телят, котрі ссуть, або котрих штучно плекає ся єсть, як то спостерегли рільники, котрі на все добре уважають, найчастійше то, що телята поликають стебла соломи з підстілки, в котрій знаходять ся бактериі, котрі викликують бігунку. Така бігунка буває заразлива і коли єсть більше телят, то всі они дістануть бігунки. В сім случаю треба телята перенести на инше місце, а клітку де стоять телята або й цілу стайню добре десінфекціонувати. Недужі телята треба зараз відлучити від здорових. Але навіть само поликанє чистих стебел соломи може викликувати бігунку, бо стебла дразнять жолудок молоденьких телят, котрий не може їх стравити. Длятого у більших господарів дають телятам наморднички з лозини, щоби они крім молока не їли нічого иншого аж до часу, коли їм зачне ся вже давати паша. Дальшою причиною бігунки може бути невідповідний склад молока корови, або нечисті начиня, в котрих поїть ся телята молоком. Длятого не треба давати коровам занадто воднистої паші, а начиня з котрого кормить ся телятко, треба добре випарювати і вимивати, а також годувати телята лиш лігним молоком, не холодним. На бігунку помагає тинктура з опіюм (tinctura opii — купує ся в аптиці) і дає ся на раз 8 до 10 ґр. з малої фляшчини. В дуже острих случаях 2 до 3 рази на день. Коли теля не хоче ссати ані пити поданого єму молока, то треба добре розбити білок з двох яєць, змішати з переваренюю але вистудженою водою, добре розколотити, заляти тим телятко. Так треба два і три рази на день зробити. Радять також розбити добре цілі два яйця і ними залити. Наконець треба уважати на то, щоби стайня була тепла і щоби телята не пили студеної води.

Всячина господарска.

— Смажінка з ожин. Вибирає ся красні спілі ожини і на кожде кільо відважує ся кільо рубаного цукру, з котрого варить ся сироп і шумує ся єго добре. Коли сироп стане такий густий, що аж тягне ся як нитка, сипле ся ожини і заварює ся кілька разів. Опісля виймає ся осторожно ягоди на таріль, або яку иншу порцелянову посудину, а сок заварює ся на густий сироп і коли встигне, вкладає ся до него ягоди додавши ще дрібочку ванілї. По тім складає ся смажінку до слоя і завязує перґаміновим папером.

— Насінє сонічника єсть дуже добре до годованя курий; они від него і ліпше несуть ся і дістають красше піре. Длятого у кого єсть сонічник, то нехай не дає єго дітем видзьобувати, але най годує ним кури.

— На блощиці єсть дуже добрим средством оцтовий квас, котрий зовсім нищить їх і їх плід. Оцтовий квас можна купити в аптиці або в якій дроґериї, і треба єго за помочію склянної сикавочки запускати у всі дірочки і шпари, де лиш можна сподівати ся сего плюгавства. Ліжка, образи і т. п. посудину треба розібрати, очистити, а відтак ще й запускати тим квасом.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

— Ціна збіжа. У Львові дня 11 вересня. Пшениця 7·75 до 7·90 Кор.; жито 6·20 до 6·40; овес 5·30 до 5·80; ячмінь пашний 5·20 до 5·50; ячмінь броварний 6·50 до 7·—; горох до вареня 7·50 до 12·—; вика —·— до —·—; сїмя льняне —·—до—·—; сїмя конопельне —·— до —·—; біб —·— до—·—; бобик —·— до —·—; гречка 7·50 до 7·75; конюшина червона 55·— до 62·—; біла —·— до —·—; тимотка —·— до —·—; шведска —·— до —·—; кукурудза стара —·— до —·—; хміль—·— до—·—; ріпак новий 13·— до 13·50. Все за 50 кільо loco Львів. — В Чернівцях дня 10-го вересня: Пшениця 7·80 до 7·90; жито 6·25 до 6·30; ячмінь броварний 6·25 до 6·75; овес 5·50 до 5·60; кукурудза гогова 6·30 до 6·40; ріпак готовий 13·25 до 13·50. Все за 50 кільо loco Чернівці. —

— Ціна рогатої худоби на віденьскім торгі. На торг 9-го вересня пригнано рогатої худоби призначеної на заріз 4290 штук, між тим з Галичини 219, з Буковини 35 штук. — Торг добрий. Галицкі воли плачено: пріма 74 до 78 К.; секунда 68 до 73 К.; терция 60 до 67 К., вимкново плачено по 79 до 80 К. — Підтучені воли селяньскі плачено по 54 до 70 К.; — бугаї і корови по 54 до 66 К. за метричний сотнар живої ваги.

...їздити по мори, а одна стара ворожка приповіла, що послідний з Турнбелів умре на морску недугу, то малий Віль має виховувати ся далеко від моря, доки аж не зійдуть плетви.

— А найліпше средство на то єсть швайцарска мамка — додав Том.

— Чи то таке певне средство? — спитав Вернер.

— Не на всьо. Але на плетви найпевнійше. Бо чи виділи ви коли у себе людий з плетвами?

— Ще нам того не стало!

— А видите? У вас люди мають воля, але плетов не мають.

Та дурна історія не була такою дурною, щоби не завернула Вернерови голови. Коли він пізнійше стрітив мамку з малим Вілем, приступив до них і мовчки почав оглядати ручки дитини, розкладаючи всі пальці. Відтак потряс головою і подивив ся на панну Беттіну здивований.

— А ти поганий шпигуне! — крикнула Беттіна, бо гадала, що єго вислали, аби глядав за забороненим цукром. — Ви що тут шукаєте?

— Плетов — відповів Вернер усьміхаючись з заклопотанєм. Але ледве то слово вимовив, як вже тяжка рука мамки уоружена парасолем почала танцювати по єго плечах.

— Я тобі вижену ті жарти. Я тебе научу, як ти маєш з мене робити гуску! — кричала обиджена Швайцарка і била парасолем доки не поломив ся на кусники.

Малий Віль страшенно кричав.

— Що тут діє ся? — загремів голос мр. Турнбеля в тій самій хвили, коли сильно рука мамки кинула за утікаючим Вернером рештки поломаного парасоля, котрі поцілили пана замку. — Що тут діє ся?... Паробок має розбитий ніс! Та женщина сказила ся! Дитина плаче! Она також плаче! Єї молоко перемінить ся в отрую і затроїть мені сина! — Так кричав мр. Турнбель громовим голосом.

Бертіна почала тепер своїм романьским нарічем так кричати, що аж хрипла. На щастє ніхто єї не розумів.

— То нечуване! То убийство дитини! — Мр. Турнбель потягнув за дзвінок. Увійшли Том і Саммі.

— Покликати сейчас лікаря! Нехай возьме з собою успокоююче средство, для женщини — приказав батько Турнбель.

— Лікаря? — глумила ся мамка. Ха, ха, приведіть єго сюди! Я пущу єму крови ліпше як він сам. Я всіх мужчин побиваю тут в замку і в місті. Я вам покажу пальці так, що аж закурить ся за вами. Маєте вашого сина!

І при тих словах кинула бідну дитину мр. Турнбелеви як який клунок на руки та гордо піднявши голову вийшла з комнати.

Мр. Турнбель з дитиною на руках поглянув жалібно на небо. Але льокай Том, що богато читав, відозвав ся:

— Потїште ся, пане! Ваш син має запевнену велику будучність. Він буде славнійший як основателї Риму. Бо ті бідні сироти мали вовчицю за мамку, а Віль має тигрицю!

— Жде тут одна дама — відозвав ся в тій торжественній хвили Саммі — дама, що називає ся міс Аврора Кріппенцеппер, чи Кріценпеппер чи якось там. Єї ніс як вежа на Лівані, що глядить на Дамаск; она хоче з паном поговорити.

Мр. Турнбель відповів, що то неможливе.

— І я так гадаю — відважив ся Саммі замітити — таких назвищ цілком нема.

— Дурак! Відправ єї.

— Я так зробив. Але она не хоче відійти.

— Приведи єї сюди! Може найде нам яку мамку! — приказав мр. Турнбель.

(Дальше буде).

Телеґрами.

Берно моравске 12 вересия. Намістник визначив такі речинці виборів до ради державної в Мораві: для пятої курий 3 січня, для сільских громад 8 січня, торговельних палат 11 січня, а більшої посїлости 12 січня. Речинці для правиборів з загальної курий виборчої будуть оголошені пізнійше.

Градець 12 вересня. Gratzer Ztg. оголошує такі речинці виборів до ради державної в Стирии: Дня 3 січня 1901 з курий пятої, 8 січня для сільских громад, 11 січня з міст, 14 січня з торговельних палат, вкінци 15 січня з більших посїлостий.

Неаполь 12 вересня. Везув вибухає з головного кратеру і сїмох бічних отворів. Панує велика паніка.

Новий Йорк 12 вересня. Дневники описують страшні сцени оркану в Гальвестоні. Знищеня від оркану страшні. Число жертв в людях обчислюють на 10.000.

Льондон 12 вересня. З вчерашної депеші ґен. Робертса виходить, що він переніс свою головну кватиру з Бельфальсту до Преториї.

Сараґосса 12 вересня. Поліция глядає за кількома анархістами, о котрих одержала вість, що їх вислано до Іспанії з небезпечними порученями.

За редакцию відповідає: Адам Крехавецкий.

З друкарні В. Ловиньского — під зарядом В. І. Вебера. (Телефона число 569).